

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยและเงื่อนไขต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ มากขึ้น องค์กรภาครัฐต้องปรับปรุงการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามเป้าหมายของการดำเนินงานให้ได้มากที่สุด เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการบริหารองค์กรในทุกวันนี้ ผู้บริหารต่างก็ต้องประสบกับปัญหาต่างๆ มากกว่าแต่ก่อน วิกฤตการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมได้ส่งผลกระทบทำให้ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานขององค์กรต้องแตกต่างไปจากเดิมเป็นอันมาก ปัญหาสำคัญของผู้บริหารที่กำลังเผชิญอยู่ก็คือปัญหาประสิทธิภาพทางการบริหาร สภาพการณ์ปัจจุบันสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความสลับซับซ้อนและมีทิศทางที่ไม่แน่นอน ดังนั้นผู้นำที่คิดจะต้องมีหน้าที่ในการสร้างผู้นำและสร้างภาวะผู้นำให้กับคนอื่น ๆ เสมือนว่าผู้นำต้องเป็นผู้สร้างนาฬิกา ไม่ใช่แค่เพียงคอยบอกเวลาอย่างเดียว และได้กำหนดคุณลักษณะของผู้นำที่มีภาวะผู้นำไว้ว่า จะต้องประกอบไปด้วย 5F คือ 1) มีเป้าหมายที่ชัดเจน (Focus) มีความมุ่งมั่น ศรัทธา ตั้งมั่นในสิ่งที่ตั้งใจ ทำอย่างแน่วแน่ 2) มีความยืดหยุ่น (Flexibility) มีความคิดและการกระทำที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ และความเป็นจริงที่แปรเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริง 3) มีความรวดเร็ว (Fast) มีความรวดเร็วในการคิด และตัดสินใจ แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่กดดันและซับซ้อน ต้องมีความสามารถมีความคล่องแคล่ว ว่องไวต่อการแก้ปัญหา 4) ความเป็นกัลยาณมิตร (Friendly) ความเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน รู้จักประสานงานทั้งคนที่มีความคิดเห็นที่ตรงกันและไม่ตรงกัน ให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความจริงใจ ไว้วางใจทีมงาน และ 5) มีความสนุกสนาน (Fun) สร้างบรรยากาศในการทำงานที่สนุกสนาน ไม่ตึงเครียด ยิ้มแย้ม แจ่มใส มองปัญหาและคนรอบข้างในแง่บวก นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายเกี่ยวกับผู้นำ ไว้ว่า เป็นบุคคลที่สามารถทำให้ผู้อื่นยอมรับ และสามารถจูงใจ ชักนำ ชี้นำ มีบทบาทและมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น สามารถขจัดปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี (กระแส ชนะวงศ์, 2556) และผู้บริหารในฐานะผู้นำขององค์กรต้องมีข้อมูลและทำความเข้าใจต่อพลวัต ที่เกิดขึ้นสามารถสร้างแผนการดำเนินงาน โดยอาศัยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากทั้งภายในและภายนอก นำมาประเมินและวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อการตัดสินใจให้กับองค์กร (วรารัตน์ เขียวโพธิ์, 2550 หน้า 1) และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งประกอบไปด้วยการวิเคราะห์สถานการณ์ การตัดสินใจกำหนดแผนการดำเนินงาน การนำแผนงานไปปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมและการประเมินผลของการนำแผนไปปฏิบัติโดยรวมอย่างมี

ประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในระยะยาวขององค์การที่ตั้งไว้ องค์การสมัยใหม่ที่ประสบความสำเร็จจะให้ความสำคัญในการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจัง เพราะเป็นกระบวนการที่จะทำให้ให้องค์การมีทรัพยากรมนุษย์เพียงพอสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด (สาคร สุขศรีวงศ์, 2551 หน้า 267) สอดคล้องกับ แก้วตา เข้มแข็ง (2555 หน้า 15) กล่าวว่า ในสังคมปัจจุบันการบริหารองค์การสมัยใหม่นับว่าการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารงานขององค์การที่ต้องเผชิญกับเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ทั้งสภาพภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องปรับขอบเขตพันธกิจในการบริหารเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และช่วยให้หน่วยงานพัฒนาตนเองให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมเพราะการวางแผนกลยุทธ์ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานเป็นหลัก นอกจากนี้ในแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2556 - 2557 ระบุว่าบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในหน่วยงานจะประสบความสำเร็จได้ดี หากมีโครงสร้างเครือข่ายที่มีการประสานสัมพันธ์ร่วมกันร่วมกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ ร่วมวางแผน ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดการสังคมใดสังคมหนึ่งให้เกิดความมั่นคง อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผน ตลอดจนการปฏิบัติงานควบคุมให้เป็นไปตามเป้าหมายการทำงานนั้นต้องใช้รูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารและการจัดการที่สอดคล้องกับแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละองค์กร เพื่อให้ได้รับความเชื่อมั่นศรัทธาจากประชาชน (แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2556 - 2557)

การบริหารงานภาครัฐในช่วงที่ผ่านมาเป็นการบริหารงานแบบยึดยศการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น (hierarchical government bureaucracy) ซึ่งถูกนำมาใช้ในการส่งมอบบริการสาธารณะและปฏิบัติงานเพื่อบรรลุตามเป้าหมายของนโยบายสาธารณะ แต่ในปัจจุบันนี้สังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น ประชาชนในฐานะผู้รับบริการจากภาครัฐมีความต้องการที่หลากหลาย จึงทำให้บางครั้งการบริหารงานของภาครัฐไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นได้ ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องหาเครื่องมือเพื่อจัดการและแก้ไขปัญหาเหล่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2554: ระบบออนไลน์) สอดคล้องกับกระแสด ชนะวงศ์ (2557 หน้า 147) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 4-5 อย่างคือ ความยากจน การศึกษา สุขอนามัย ความเชื่อชาตทางเมืองและหลักประกันทางสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองทั้งสิ้น ปัญหาของนักพัฒนาชุมชนจึงอยู่ที่ว่าจะนำความรู้เข้าสู่ชุมชนได้อย่างไร จึงจะเหมาะสมกลมกลืน เช่น ให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นการกระตุ้นให้รัฐสิทธิและหน้าที่การเรียกร้องอย่างมีระบบ อันเป็นความยุติธรรมและความชอบธรรมที่ควรจะเป็น เพราะปัจจุบันชุมชนไม่ได้เข้าถึงการเมืองที่เกี่ยวข้อง ทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นแบบการสงเคราะห์ประชาชน ไม่รู้จะไปขอความช่วยเหลือ ไม่รู้ว่าตนเองควรมีสิทธิ์ที่จะได้รับอะไรบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 62

บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอให้การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งนักการเมือง หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ บุคคลซึ่งให้ข้อมูลโดยสุจริตแก่องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือหน่วยงานรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐย่อมได้รับการคุ้มครอง

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการปรับตัวโดยการใช้นโยบายบริหารงานแบบเครือข่าย โดยประเทศไทยสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางรากฐานการพัฒนาเป็นสังคมและชุมชนเข้มแข็ง นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคม โดยการประสานความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554: ออนไลน์) การปรับตัวดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยเกิดเครือข่ายที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นเครือข่าย ด้านการเงิน ชุมชน เครือข่ายด้านแผนพัฒนาชุมชน เครือข่ายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เครือข่ายด้านการเกษตร และเครือข่ายด้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น (โกวิท พวงงาม, 2553: 421) เครือข่ายแต่ละด้านจำเป็นต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ อาทิเช่น ภาครัฐ ภาค เอกชน และชุมชน นอกจากนั้นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เป็นอีกลักษณะที่มีความสำคัญของการรวมตัวเป็นเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายหรือชุมชนมีความอยู่รอด รวมทั้งยังมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย โดยการสร้างสำนึกร่วมของสมาชิกเครือข่ายช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน (โกวิท พวงงาม, 2554: 443-512) ซึ่งจะพบว่าในแต่ละด้านมีชุมชนที่มีความสามารถในการจัดการตนเอง นำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งและเป็นชุมชนที่พึ่งตนเอง ดังปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมในการจัดตั้งเครือข่าย เป็นกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเปือย จังหวัดสงขลา บ้านหนองกลางดง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เครือข่ายอภัยเมืองน่าน จังหวัดน่าน บ้านห้วยหิน จังหวัดฉะเชิงเทรา และชุมชนศิระะโฮ โศก จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น โดยชุมชนดังกล่าว จะได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรภาครัฐที่จะเข้ามาให้คำแนะนำต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ให้ความช่วยเหลือทางด้านทรัพยากรและมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มในชุมชนต่างๆ อีกด้วย (โกวิท พวงงาม, 2553: 419-596)

ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่มีความสำคัญกับราษฎรอาสาสมัครในพื้นที่ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและให้เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ เรียกโดยย่อว่า “ชรบ.” ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลที่มีสัญชาติไทย มีสุขภาพแข็งแรงมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในหมู่บ้านนั้นไม่น้อยกว่า 3 เดือน เลื่อมใสในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและเป็นผู้มีความประพฤติดี เข้ารับการฝึกอบรม ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.2522 มาตรา 16 ระบุว่า ในหมู่บ้านให้มีคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อช่วยเหลือปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการกลาง

ในแต่ละสาขางานตามที่ได้รับมอบ และมาตรา 18 (3) ระบุว่า คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน รวมทั้งจัดกำลังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งยังมีความเกี่ยวข้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 ประกอบกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะพิเศษที่มีพื้นฐานความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ การเมือง ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากภูมิภาคอื่นของประเทศ อีกทั้งยังมีปัญหาด้านความมั่นคงของชาติที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายและการแก้ไขปัญหา โดยมีเป้าหมายที่จะขจัดอคติ ความหวาดระแวงระหว่างข้าราชการและประชาชนชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธกับพี่น้องชาวไทยมุสลิมให้หมดไป ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.2522 สามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ระดับตำบล หมู่บ้าน ด้วยวิธีการที่เหมาะสม รัฐบาลจึงกำหนดแนวทางในการการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้หมู่บ้าน และชุมชน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง และเกิดเป็นชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและมีฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งกรมการปกครองได้จัดฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ (พรส.) และราษฎรที่สมัครใจ ในหมู่บ้านจำนวนหมู่บ้านละ 30 คนจัดตั้งเป็นกองกำลังประชาชนในรูปแบบของราษฎรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ครอบคลุมเต็มพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ เทพา นาทวี และอำเภอสบไชย) เพื่อให้ราษฎรได้ร่วมกัน ปกป้องคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินป้องกันต่อต้านการก่อความไม่สงบและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านของตนเอง ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภารกิจของภาครัฐที่ไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง ถือได้ว่าเป็นการรวมพลังขององค์กรที่มีความเชี่ยวชาญในงานรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านมาร่วมกันคิด ร่วมกันดำเนินงานเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งการดำเนินงานของเครือข่ายของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลาได้ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งในภาวะการฉุกละหุกและเมื่อเกิดการก่อการร้ายกับประชาชน เพื่อให้เกิดการทำงานที่เป็นรูปธรรม ร่วมกับเจ้าหน้าที่หลักของหน่วยงานราชการในพื้นที่ โดยมีเป้าหมายให้เกิดความสงบสุข และปลอดภัยแก่ประชาชนทั้งในชีวิตและทรัพย์สินซึ่งสอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปฏิรูป (ปี 58) มาตรา 65 พลเมืองย่อมมีสิทธิรับรู้และแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำและตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น รวมทั้งการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎและโครงการหรือกิจกรรมบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความ

เป็นอยู่โดยปกติสุข คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพหรือการอื่นๆ ทั้งนี้ตามกฎหมาย บัญญัติ

การก่อการร้าย (Terrorism) เป็นกิจกรรมที่ทำให้ประชาคมโลกต้องตกอยู่ในความหวาดกลัว การก่อการร้ายได้ส่งผลทำให้ประชาคมโลกสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมากปัจจุบันยังคงมี ผู้ที่ไม่เข้าใจในกิจกรรมการก่อการร้ายว่าคืออะไรและมีสาเหตุอะไร จึงต้องมีการก่อการร้ายเกิดขึ้น การก่อการร้ายมิได้เพิ่งจะอุบัติขึ้นในห้วงเวลาปัจจุบันในประวัติศาสตร์การก่อการร้ายได้เริ่มต้นขึ้น ในศตวรรษแรกและดำเนินเรื่อยมาจวบจนปัจจุบันตลอดระยะเวลาการก่อการร้ายได้มีพัฒนาการ อย่างรุนแรงและขยายวงกว้างออกไปโดยเฉพาะเมื่อมีการเชื่อมโยงกับประเด็นทางการเมืองในปัจจุบัน ความรุนแรงจากการก่อการร้ายได้ทวีมากขึ้น ซึ่งจะปรากฏข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ สื่อ สังคมออนไลน์ ฯลฯ ซึ่งปัญหาการก่อการร้ายในสามจังหวัดภาคใต้ของไทยยังไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูก วิธี และในทางปฏิบัติยังมีจุดอ่อนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ดีเท่าที่ควร ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ยัง ไม่มีการรวบรวมเพื่อสร้างรูปแบบที่มีกฎเกณฑ์และมาตรฐานในการบริหารเครือข่ายที่สามารถนำไป ใช้ได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ (กิริติ ยศยิ่งยง, 2552) ดังนั้น กองกำลังประชาชน ที่ผ่านการฝึกอบรมและจัดตั้งมาจากราษฎรในพื้นที่ย่อมรู้ข้อมูล ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่างๆ และ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างลึกซึ้ง สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้ เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการจัดการเครือข่ายอย่างมีส่วนร่วมในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่าง และมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งรุนแรง

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมในชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในเขตพื้นที่ อำเภอรามัน จ.ยะลา ซึ่งเป็นพื้นที่สีแดง มีการปะทะกันระหว่างคนพื้นที่กันเองและระหว่างหน่วยงาน ราชการ ซึ่งกรมการปกครองได้มอบอำนาจและหน้าที่ให้กับอำเภอในพื้นที่นั้นๆ ในการวางแผนและ บริหารจัดการรูปแบบเฉพาะพื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอกของประชาชน ในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งยังไม่มีรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจนในการจัดการเครือข่าย ทำให้ในทางปฏิบัติยังมี จุดอ่อนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ดีเท่าที่ควร ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ยังไม่มีการรวบรวมเพื่อสร้าง รูปแบบที่มีกฎเกณฑ์และมาตรฐานในการบริหารเครือข่ายที่สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการ ช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ ขาดความเหมาะสมและไร้ประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการ จัดการเครือข่ายเชิงกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในพื้นที่ อำเภอรามัน จังหวัดยะลาเพื่อต้องการทราบว่า มีการดำเนินการตามกระบวนการจัดการเครือข่ายเชิง กลยุทธ์อย่างไร อันจะเป็นผลดีต่อการบริหารจัดการในการปฏิบัติงานของชุดรักษาความปลอดภัย หมู่บ้าน (ชรบ.) ในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ให้เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปปรับปฏิบัติได้ดี ยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. สถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เป็นอย่างไร
2. การจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของชุดความรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)
3. รูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ที่เหมาะสมควรมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาการบริหารเครือข่ายแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ กระบวนการมีส่วนร่วมและการจัดการเครือข่าย ในครั้งนี้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เท่านั้น

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างที่หลากหลาย (Maximum Variation Sampling) โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรือกลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) **กลุ่มผู้รู้** ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอรามัน ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองอำเภอ รามัน ปลัดอำเภอฝ่ายป้องกัน อำเภอรามัน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน อำเภอรามัน ผู้บังคับกองร้อยฝ่าย ตำรวจและฝ่ายทหาร อำเภอรามัน ผู้นำทางศาสนาอิสลาม และเจ้าอาวาส อำเภอรามัน ประธานคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอำเภอรามัน ประธานกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน สปภ.อำเภอ รามัน ผู้บังคับกองร้อยหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

2) **กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน** ประกอบด้วย ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

3) **กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง** ประกอบด้วย พลเมืองในพื้นที่ที่ศึกษา ผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ ที่มีคุณสมบัติ คือ มีระยะเวลาในการพักอาศัยอยู่ในชุมชน เป็นระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป และมีความใส่ใจต่อ ชุมชนของตนเอง

ขอบเขตเนื้อหา

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ การสังเคราะห์ประเด็นสถานการณ์ปัญหาของการจัดการเชิงกลยุทธ์ ของเครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) จากผู้รู้ (Key Informant) ในวงกว้าง โดยใช้วิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย 1) ประธานชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) (กลุ่มผู้บริหาร) 2) สมาชิกชุดรักษาความ ปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) กลุ่มต่างๆ 3) ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัด ยะลา (ประชาชน) ในพื้นที่ทั้งในเขตเมืองและเขตพื้นที่ชุมชนนอกตัวเมืองและผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสีย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ของการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายชุดรักษาความ ปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ที่ได้จากการศึกษาวิจัยทำให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะ เชิงกลยุทธ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลไกการส่งเสริมความเสมอภาค ความเป็นธรรมและความสันติสุขในพื้นที่ อำเภอรามัน จังหวัดยะลาในการขับเคลื่อน การพัฒนาการ บริหารธุรกิจได้ทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค

การสนทนากลุ่ม ในการสนทนากลุ่มนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดการสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยประเด็นในการสนทนากลุ่มที่ได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสาร และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และผ่านความ เห็นชอบของกรรมการที่ปรึกษาคุณฐิติพันธ์ ซึ่งประเด็นในการสนทนากลุ่มมีดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายชุดรักษาความ ปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

ประเด็นที่ 3 การปฏิบัติและแบบแผนการปฏิบัติงาน

ประเด็นที่ 4 ทรัพยากรในการปฏิบัติงาน

ประเด็นที่ 5 กระบวนการการมีส่วนร่วม

การศึกษาสถานการณ์จริงในพื้นที่ ประกอบด้วยพื้นที่เขตเมืองและพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยการวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายสุขภาพความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ที่เกิดขึ้นในประเด็นของสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งเชิงประเด็นและเชิงพื้นที่

ขอบเขตด้านเวลา

เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนมกราคม 2558 – เดือนพฤศจิกายน 2558

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. ผลของงานวิจัยสามารถนำองค์ประกอบในการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายสุขภาพความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลไกการส่งเสริมความปลอดภัยทั้งในชีวิต ทรัพย์สิน ความสันติสุขของพลเมืองในเขตอำเภอรามัน จังหวัดยะลา ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการบริหารธุรกิจได้ทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค

2. ผลของงานวิจัยสามารถกำหนดรูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายสุขภาพความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และเสริมสร้างกระบวนการพื้นฐานขององค์ความรู้อย่างบูรณาการในทางวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการในการส่งเสริมการบริหารเครือข่ายแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ของสุขภาพความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

3. ผลของงานวิจัยสามารถนำไปพัฒนาแนวการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเครือข่ายสุขภาพความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

4. ผลของการวิจัยสามารถใช้ประโยชน์ในการดูแลความปลอดภัยและชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนโดยยึดรูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์เครือข่ายของสุขภาพความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เพื่อให้เกิดความสงบและสันติสุขในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการธุรกิจในหมู่บ้าน

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง ตัวแทนผู้ประสานเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของสุขภาพความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ประกอบด้วย 1) นายอำเภอรามัน 2) ปลัดอำเภอฝ่ายปกครอง อำเภอรามัน 3) ปลัดอำเภอฝ่ายป้องกัน อำเภอรามัน 4) กำนันและผู้ใหญ่บ้านอำเภอรามัน 5) ผู้บังคับกองร้อย ฝ่ายตำรวจและฝ่ายทหาร อำเภอรามัน 6) ผู้นำทางศาสนาอิสลาม และเจ้าอาวาส อำเภอรามัน 7) ประธานคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอำเภอรามัน 8) ประธานกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ศปภ.อำเภอรามัน 9) ผู้บังคับกองร้อยหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

ประชาชน หมายถึง กลุ่มประชาชนในชุมชนของอำเภอรามัน จังหวัดยะลา ที่มีคุณสมบัติ คือ มีระยะเวลาในการพักอาศัยอยู่ใน อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เป็นระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป และมีความ

ใส่ใจต่อชุมชนของตนเอง

การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) วัตถุประสงค์ (Objective) เป้าหมาย (Goal) ขององค์การในระยะสั้น และระยะยาว จากนั้นจึงวางแผนทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้้องค์การสามารถดำเนินงานตามพันธกิจ อันนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

กลยุทธ์ (Strategic) หมายถึง วิธีทางหรือข้อกำหนดที่องค์การสมควรปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนด ภายใต้ข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายนอกภายในขององค์การ

เครือข่าย หมายถึง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรไม่แสวงหากำไร ภาคเอกชน ผู้นำชุมชนและอาสาสมัคร ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา และตอบสนองต่อความต้องการของเครือข่ายแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา

รูปแบบการบริหารเครือข่าย หมายถึง รูปแบบของการทำงานเครือข่ายของแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา ที่ถูกจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ โดยมีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาสาธารณะและบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะออกแบบและเลือกใช้

ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) หมายถึง ราษฎรอาสาสมัครในพื้นที่ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและให้เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามกฎหมายในพื้นที่อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมในรูปแบบของอาสาสมัครชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน โดยดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การร่วมกันคิดค้นหาสาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ไข การตัดสินใจ การวางแผนการปฏิบัติ การร่วมปฏิบัติ การประเมินผล และการมีส่วนร่วมในผลสำเร็จหรือผลงานขั้นสุดท้าย ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมนั้น จะมีผลต่อประสิทธิผลและการบรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานที่ตั้งไว้ร่วมกัน

กิจกรรมแห่งความปลอดภัยชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่สามารถร่วมมือกันทำงานสำเร็จและเกิดจากการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบของสมาชิกใน เครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ต้องมีการบริหารจัดการ มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และใช้สมาชิกในเครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ต้องมีการบริหารจัดการ มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และใช้ประโยชน์ได้จริงมีการวางแผนหรือออกแบบนวัตกรรมในการพัฒนา เครือข่าย มีการพัฒนาในด้านกระบวนการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วม มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพ มีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ผลการพัฒนางาน คือ ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจเป็นที่ยอมรับของชุมชน มีการขยายผลความสำเร็จของเครือข่าย และมีการสรุป และรายงานผลการ

ดำเนินงานสอดคล้องกับแผนพัฒนา เครือข่ายชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และมีการเผยแพร่ออกสู่สาธารณชน

ความพึงพอใจของประชาชน หมายถึง ความรู้สึกของประชาชนในทางบวกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

ความมั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปราบปรามอาชญากรรม โดยพิจารณาจากสถิติการเกิดคดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และคดีเกี่ยวกับยาเสพติด

ความรู้สึกลัวหวาดระแวงภัยอาชญากรรม หมายถึง ความรู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความสงบเรียบร้อยในชุมชน หรือความหวาดกลัวว่าจะเกิดอาชญากรรม หรือเกิดภัยอันตรายขึ้นกับตน หรือคนในชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการบริหารเครือข่ายแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ แนวคิดทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ แนวคิดทฤษฎีการจัดการเครือข่าย ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและกรอบวิธีดำเนินการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

1. **ปัจจัยการจัดการบริหารเชิงกลยุทธ์** ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการจัดการบริหารเชิงกลยุทธ์ ในประเด็น

1.1 การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic analysis) แบ่งเป็น 5 ส่วนคือ

1.1.1 การวิเคราะห์ภารกิจและผลผลิต ประกอบด้วย 1) กฎหมาย นโยบาย 2) คำนิยาม 3) ภารกิจที่องค์กรต้องปฏิบัติ และ 4) การดำเนินงานผลผลิตหลัก

1.1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย 1) สังคมและวัฒนธรรม 2) เทคโนโลยี 3) เศรษฐกิจ อาชีพ

1.2 การจัดทำกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) ความรู้และระบบข้อมูลสารสนเทศ 2) การติดต่อสื่อสาร 3) ความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทและหน้าที่ 4) การประชาสัมพันธ์/ อบรม/ สัมมนา/ คู่มือ

1.3 การปฏิบัติตามกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การจูงใจ 2) การตระหนักรู้ 3) ทักษะ

1.4 การประเมินกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) คุณภาพของบุคลากร (Man: M1) 2) ประสิทธิภาพทางการเงิน (Money: M2) 3) วัสดุทรัพยากร (Material: M3) 4) การบริหารจัดการ (Management: M4)

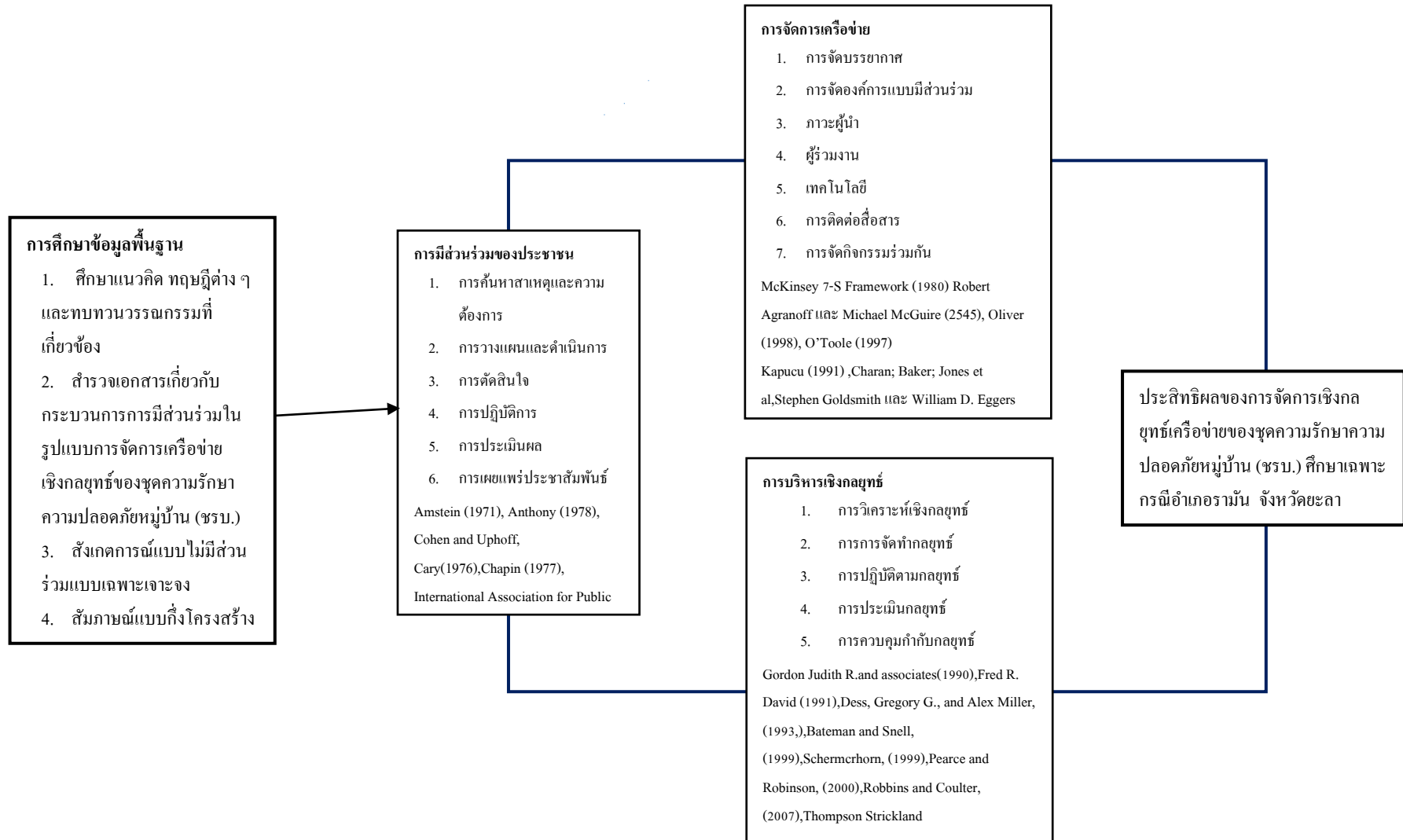
1.5 การควบคุมกำกับกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) ความยืดหยุ่น 2) การตรวจสอบและการประเมินผล

2. ปัจจัยการจัดการเครือข่าย ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการจัดการเครือข่ายในประเด็น

- 2.1 การจัดบรรยากาศ (Environment)
- 2.2 การจัดองค์การแบบมีส่วนร่วม (Organization)
- 2.3 ภาวะผู้นำ (Leadership)
- 2.4 ผู้ร่วมงาน (Employees)
- 2.5 เทคโนโลยี (Technology)
- 2.6 การติดต่อสื่อสาร (Communication)
- 2.7 มีผลประโยชน์ (Benefit)

3. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น

- 3.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ
- 3.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ
- 3.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 3.4 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
- 3.5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย